

mel i sucre

n° 24

EN AQUESTA REVISTA HI TROBAREU

- Notícies locals, sobre el que succeeix al poble, per l'O.C.B.

- Temps de messes, poema de Bàrbara Mates que parla del que fan els pagesos en aquest temps.

- Comunicat de l'Associació de la Tercera Edat, que parla de les seves activitats.

- Bestiari, la puça estudi d'aquest petit animalò i les seves guitzeries, per Joan Moratinos, Pep Roig, Joan Morey i altres.

- Aquest mes fa,.... ressenya del que passà a Sant Joan fa una sèrie d'anys, per Miquel Gaià Mates.

- Foto-retrospectiva, visió amb imatges del teatre santjoaner, per Miquel Company Florit.

- Esport, comentari de la victòria de l'equip de voleibol de Sant Joan a nivell provincial, per Cati Bauçà i altres.

- PROGRAMACIO D'UNA VERTADERA SETMANA D'INTRODUCCIO AL MEDI, esquema de la feina que es pot fer durant una setmana per conèixer realment Mallorca, amb gràfica adjunta. Tret de la revista "Es Camell" - Lluc, Juliol- 80, i firmat per ES CABRUM

MEL I SUCRE, Num- 24 Juny

1.982. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan, per als socis.

PORTADA - Festa del Solstici d'estiu

Tothom que vulgui col.laborar que faci de veure algú de l'equip de treball

Local social - C- Nou - 6

Tirada actual - 80 exemplars

NOTICIES LOCALS

- Per segona vegada consecutiva, l'equip femení de voleibol s'ha proclamat campió de Balears guanyant al " Virgen de la Esperanza ", per un tanteig de 3- 0. Des d'aquí l'enhorabona a les jugadores i al seu entrenador.

- L'estiu és aquí i encara esperam que plogui. Enguany el nivell dels pous davalla i no puja i just tindran aigua aquells que tenen un pou de ven forta. Per acabar- ho de fotre les plantes assedegades pareix que estan condemnades a morir calcinades davall un bater de sol que torra el cul a les llebres.

- La nova plaça del Camp comença a prendre forma. Allà on hi havia un corralet ple d'arbres fruiters, ara hi ha una planada intransitable plena de pedrotes. Ara vorem què serà per fer aquest Ajuntament nostre.

- Vista la inviabilitat d'un jardinet enmig de la plaça Nova, l'Ajuntament s'ha decidit a posar- hi una cosa més sòlida. La farola que hara ferà llum groguenca presidirà la plaça des d'un podium octogonal de pedra picada i a més la defensarà dels possibles atacs automobilístics.

- Dins el local de l'O.C.B. hi ha fet el cau un drac gros, que treu foc pels queixals i fum pel nas, i en el corral hi té un caramull d'ossos de les seves víctimes. S'agrada sobretot d'al.lots petits.

- No seria gens de més que l'Ajuntament fés una consulta popular abans de posar el nom a la plaça que està per obrir- se.

- Per la festa del solstici d'estiu: Sant Joan, a nivell oficial, a la nostra vila no se ferà cap tipus de programació, però a pesar de tot volem donar una relació de tradicions antiquíssimes per si qualcú se sent temptat a fer- les:

-- Si se tiren dins la mar el dia de Sant Joan, quan surt el sol, ja no estan malalts de tot l'any.

-- Quan una fadrina en tengui alguns que la guerryen i vol saber qui l'estima més, el dissabte de Sant Joan agafa tantes carxofes com pretendents tengui, les dóna nom a cada una i les ha de posar damunt la finestra de la seva cambra. L'endemà

" TEMPS DE MESSES "

Perquè no ragen, estan trists els aubellons
i les síquies i torrents estan polsosos;
el pagès posa aviaant els caveions
perquè sos sementers verds tots ja són rossos.

Quan el sol brilla entre bellumes el matí
i els engana- pastors canten contents,
rosses espigues van dansantals quatre vents
amb el so de l'enyorança que el segador ha de collir.

I en mans calloses afeixugat porta una gerra
amb l'aigua fresca per a calmar la seva set
tresca que tresca, amb la falç fa la gavella
convida a beure els segadors.

Ell va agafant i fent garbes les gavelles
i amb el vencill fa la berruga així com vol
va deleitant sos ulls amb les roselles
que ja es desfullen per la calentor del sol.

Bàrbara Mates i Sastre

ASSOCIACIO DE LA TERCERA EDAT

Diumenge dia 30 de maig aquesta Associació organitzà
una passejada a Lluc, a on es va dinar. La tornada fou pel Port de
Pollença, Alcúdia i Can Picafort.

Des d'antic, molts de santjoaners anaven a Lluc per
Cinquagesma, a vegades en carro i altres a peu.

Enguany un grup nombrós tingueren ocasió de menjar- se
les panades a Lluc recordant que també eren molt bones les d'altre
temps.

dematí, en sortir el sol ha d'obrir la finestra i la carxafa més florida, correspondrà al nom del pretendent que més l'estima.

-- El nom del primer home que saluda a una fadrina el dia de Sant Joan, el dematí, serà el mateix de l'enamorat que tindrà aquella fadrina.

-- Si tenen pigues per la cara i el temps de sortir el sol el dia de Sant Joan, se les freguen amb fulles de parra borda rosada, les pigues se'n van.

-- Si en sortir el sol el dia de Sant Joan sembren llavor de col, l'endemà ja és nada.

-- Si volen cercar aigua, el dia de Sant Joan a sortida de sol, s'han d'ajeure en terra dins el tros de terra on volen trobar-la, girats cap al sol i el redolet de terra que hi veuen sortir baf, allà hi ha aigua per fer un pou.

- Trencant l'alba el dia de Sant Joan, les falgueres floreixen i abans de sortir el sol fan la llavor; el que en pugui agafar una i la posa dins un canonet de plata, se converteix en un dimoni boiet i li poden fer fer lo que volen.

Nit de Sant Joan, nit tot clarendera.

Joves i donzelles salten la foguera:

" Sant Joan florit, Sant Joan granat,
mostrau- nos l'estrella de l'enamorat.

-- Enramellar les cases, fer bauxes i foguerons durant tota la nit.

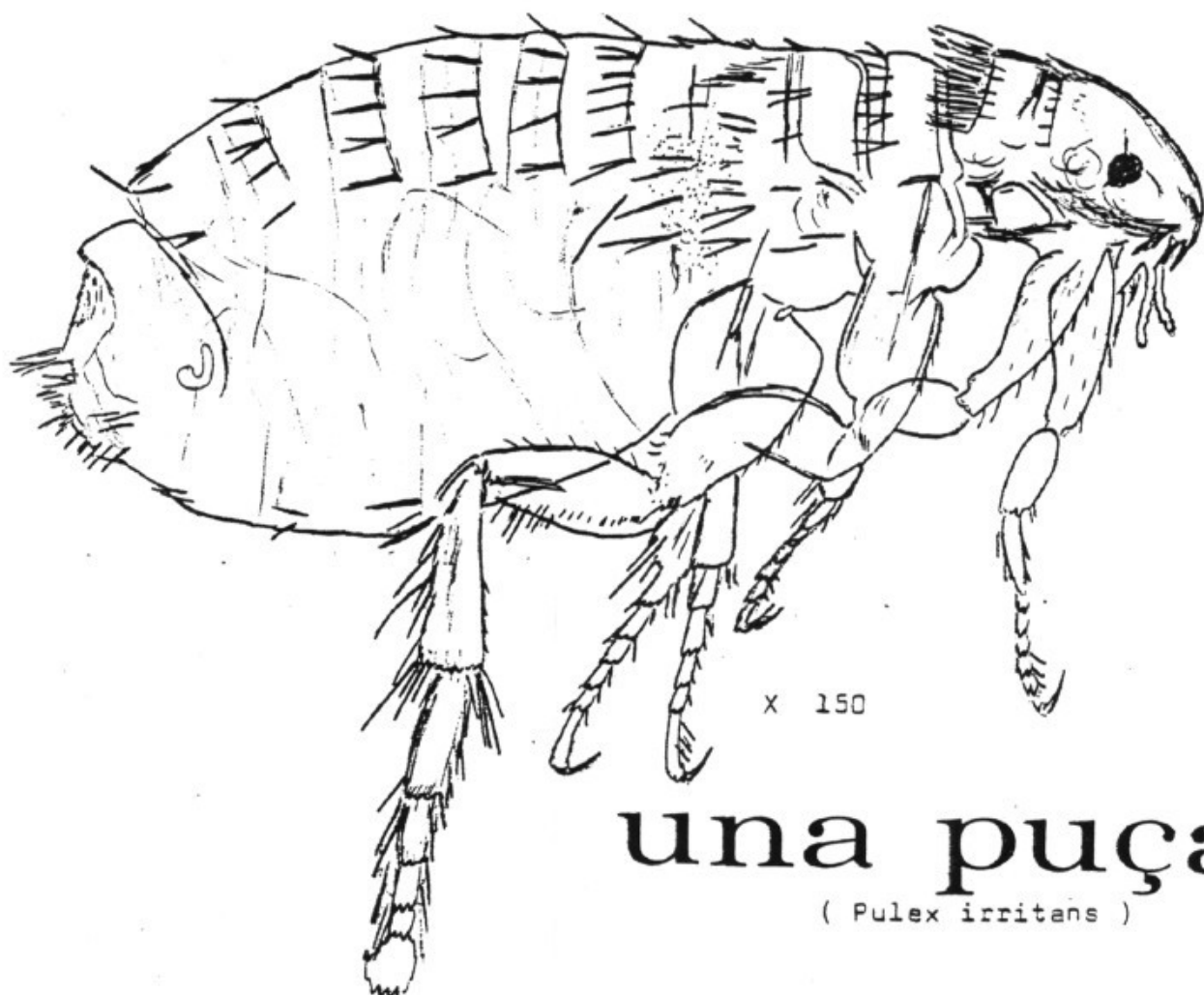
" Donzella eixerida
que en té enamorat,
de murta florida
té el llindar enramat"

" Baixen amb llur dalla
tots els segadors,
balla que te balla
Sant Joan Pelós "

POPULARS

De darrera hora: L'A.P.A. i claustre de Professors organitza la "Festa del sol que balla "

B E S T I A R I

una puça

(*Pulex irritans*)

La puça és un insecte afanípter. El cos està dividit en:

- CAP, on hi té els ulls simples i l'aparell per xuclar sang.
- TRONC, hi té tres parells cames articulades que acaben amb ungles als dits i petites cerres, per no caure. Les dues darreres són més llargues i li serveixen per botar: és l'animal que més bota de tot el món.
- ABDOMEN, està dividit en deu segments.

Els insectes, degut a que en l'estat adulte tenen el cos recobert de quitina (espècie de closca), en la fase de desenvolupament sofreixen metamorfosi complicada per evitar que l'animal

hagi de sortir de la seva protecció i fer-ne una altra de nova.

La metamorfosi de la puça passa per les següents fases:
ou- larva (dins la brutor) - nimfa - insecte adulte.

Les puces parasititzen els animals mamífers per xuclar-los la sang. La boca disposa d'uns estilets per perforar la pell. Quan fan aquesta operació inoculen de la seva saliva, que produeix la típica picor, i transmeten malalties , entre elles la pesta.

El seu tamany varia entre 1 - 2 mm . L'higiene és el principal enemic d'aquests petits insectes.

Tenen el cos comprimit lateralment (apte per circular entre pèls i prenes de vestir) . Per matar-les se les esclafa amb les ungles del dit gros.

Són amics corals de paparres, polls i xinxes. Els mamífers que pateixen el seu parasitisme se'n cuiden d'esplugar-se de tant en tant. L'esplugada és un fet social dins el grups socials més evolucionats (sobretot moneies). També dins els grups humans més primitius: se produïen vertaderes mortandats de puces.

Simi esplugant a un altre

Dins les rondalles mallorquines se parla molt sovint de l'esplugada. A una d'elles " Sa rondaya des Boch ", un rei demanava a una al.lota garrida, on era el seu germà, i ella per confondre'l li contestà:

" Es meu germà és a caçar, i deixa sa caça morta i torna sa viva".

El rei quedà despistat amb aquesta resposta.

El dimoni són ses puces,
un animal tan petit !
Se colguen amb ses fadrines
i jo, que som gran, no puc.

Al.lot pucer. era una expressió corrent dins el nostre llenguatge, que indica que els al.lots estaven carregats de puces. Els llocs més corrents de criadors de puces a les cases de pagesia eren els sostres (dormitori de moixos, porquerets, missatges,...), femers, gàbies de conills,...

Viuen poc temps però són molt prolífiques, posen grans quantitats d'ous dels que arriben a surar un vertader exèrcit d'insectes adults, que esperen que qualche mamífer s'hi acosti per botar-hi damunt i continuar el cicle.

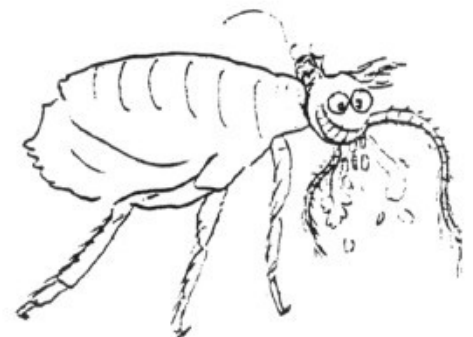
Animals ben adaptats al seu medi. Bons sentits en general, sobretot vista i olfacte. Són de color rogenc. Les agrada més l'estiu que no l'hivern.

HI HA MOLTES MANERES DE MATAR PUCES !

A un ca magre no li falten puces

Bona nit
caragol frit,
que te piqui una puça
tota sa nit.

Joan Moratinos
Josep Roig
Joan Morey i altres

AQUEST MES FA

- 60 anys: De la solemníssima inauguració del "Centre Catòlic de Sant Joan"

(24 - 6 - 1922)

- 1 any: Que sorprenentament el poble de Sant Joan es va veure invadit per una multitud de gent, degut a l'actuació al nostre poble de l'Orquestra Plateria, i organitzat pels quintos.

(17 - 6 - 1981)

- 104 anys: Del neixament a Manacor del Rdo Sr. D. Francesc Mas Galmes, que va significar tant pel poble de Sant Joan.

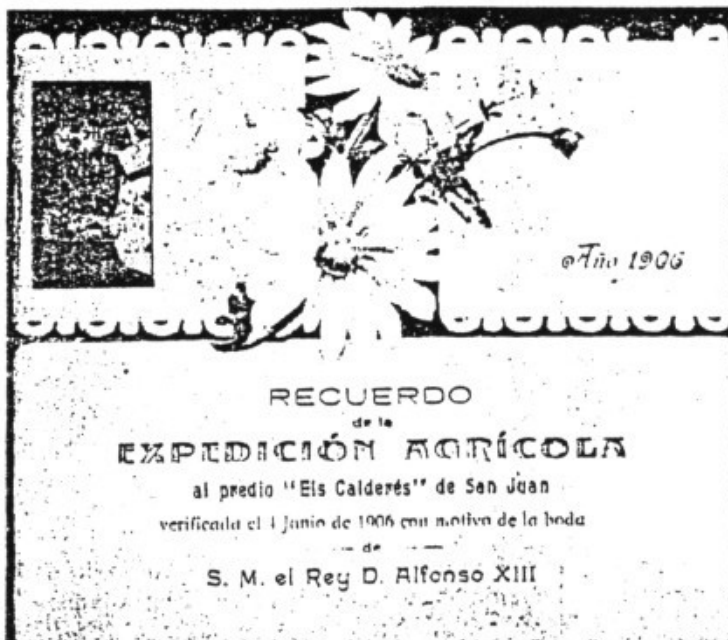
(22 - 6 - 1878)

- 1 any: De la inauguració del camp de motocrós del "Revellar", a càrrec de la Penya Motorista Sant Joan.

(7 - 6 - 1981)

- 76 anys: Que en els Calderers es va celebrar una gran festa agrícola amb homenatge als Reis d'Espanya Don Alfons XIII i Dª Victòria Eugènia, amb motiu de la seva boda celebrada dies anteriors.

(4 - 6 - 1906)

- 1 any: Que per primera vegada a la nostra parròquia es va celebrar l'ordenació d'un capellà, D. Bartomeu Pastor Oliver, ja que abans es feia a la Catedral de la Diócessis.

(28 - 6 - 1981)

- 162 anys: Que l'Ajuntament de Sant Joan va nomenar al màrtir Sant Sebastià patró i advocat de peste, fam i tot mal contagiós d'aquesta vila, com a conseqüència de haver-se declarat a aquesta illa la peste bubònica.

(23 - 6 - 1820)

- 716 anys: De la mort de Mon. Ramón Torrella, primer bisbe de Mallorca.

(- - 6 - 1240)

- 25 anys: De la realització d'una festa per inaugurar oficialment la Penya Motorista de Sant Joan, a pesar de que ja feia dos anys que actuava.

(23 - 6 - 1957)

- 6 anys: De la inauguració de la red de altaveus, per facilitar les informacions als santjoaners.

(19 - 6 - 1976)

- 14 anys: Que el que llavors era ministre de Informació i Turisme, Sr. Fraga, entregava el televisor al Teleclub comarcal de Sant Joan.

(16 - 6 - 1968)

- 12 anys: Que un grup de simpatitzants del deport juvenil va fundar el Club Atlètic San Juan.

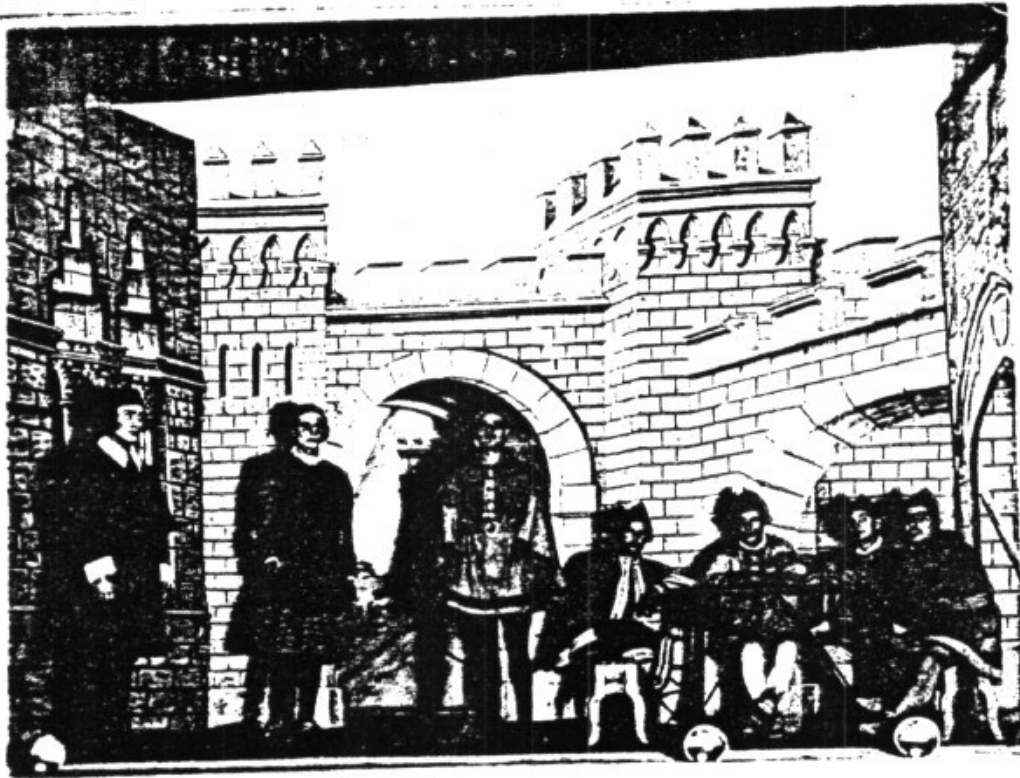
(- - 6 - 1970)

Juny 1982

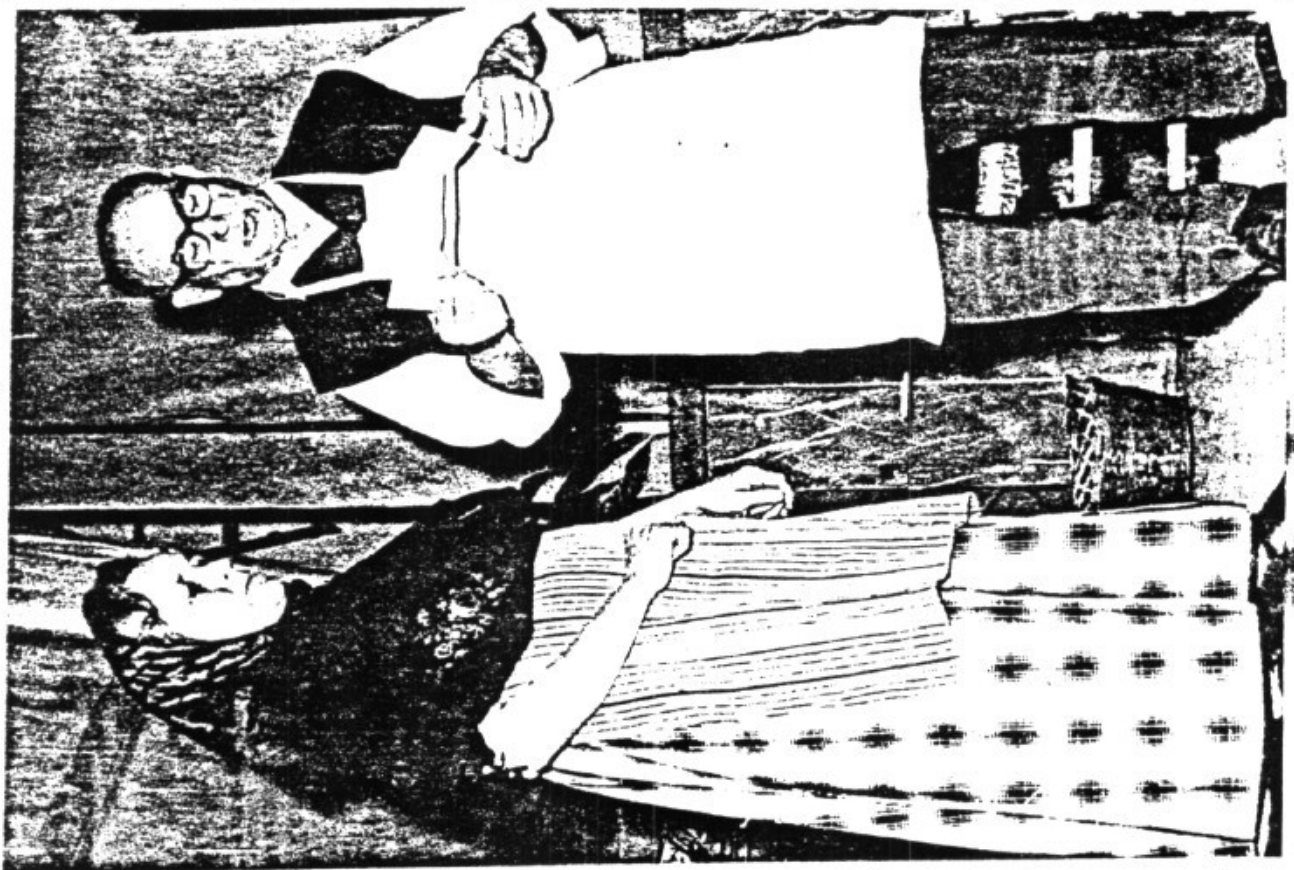
M. Gaià

"Na Cecília de Solanda" del tallerio Guillem Colom

interpretada a Sant Joan i a Sóller.

Samo Antoni Escolà i Na Maria des Garatge en una

escena de "Ai Joaquim que has vingut de prim"

"Metge per força", obra de cert caire humorístic interpretada al teatre Centre Catòlic. Abaix una escena del sainet interpretat també al teatre local

Moment de "Na Cecilia de Solanda" amb el personatge principal. Memorable actuació de tots els intèrprets

Entretenedora escena que donà interès al públic que assistia aquella vegada al teatre.

E S P O R T

C.N.M. Sant Joan, campió de Balears per segon any consecutiu de voleibol escolar femení. Al Poliesportiu "Príncipes de España" s'han disputat les finals territorials "Esport Escolar Segon Nivell 1982", entre els distints sectors de Mallorca i campions de Menorca i Eivissa.

L'equip de Sant Joan primerament se proclamà campió del sector de Montuïri, després tingué que eliminar el Villafranca, campió de la zona de Manacor; seguidament va eliminar al campió del sector de Lluçmajor (Ses Salines), després passà a Palma on el dia 28 tenia que enfrontar-se amb el campió del sector de Sa Pobla i Artà, però aquests no es presentaren i el Sant Joan va tornar guanyar.

El 29 se disputaren les semifinals:

Sant Joan - Monte Toro (Menorca)

Nº. S. Esperanza - Portal Nou (Eivissa)

Els 2 guanyadors de cada partit es tenien que disputar la final per el primer i segon lloc.

El Sant Joan guanya a Monte Toro per 3 - 0 (amb parcials de 15-8, 15-4, 15-4). Passant d'aquesta manera a la final el Sant Joan contra el "Virgen de la Esperanza" guanyant el Sant Joan pel tanteig de 3 - 0 (amb parcials de 15-3, 15-0, 15-2).

En el tercer set, amb el partit quasi decidit l'entrenador trobà oportú fer jugar les reserves.

Alineació: Maria Munar; Cati Jaume; Cati Bauçà; Antònia Fontirroig; Margalida Company; Margalida Gomis; (Antònia Mates; Margalida Gaià; Maria Company; Margalida Bauçà).

Al final la capitana Cati Bauçà va rebre el trofeu entregat pel senyor Domingo Martorell, Delegat del Consell Superior de Esports, i medalles per a totes les jugadores i pel professor Andreu Gelabert.

Hi ha que felicitar a l'entrenador i professor Andreu Gelabert per la seva laboriosa labor juntament amb les seves jugadores.

Cati Bauçà i
altres.

PROGRAMA DE UNA VERTADERA
SETMANA D'INTRODUCCIÓ AL MEDI

- MATERIAL - . Una bicicleta i un sac

- COSES QUE APRENDREU : -

Cercar carreteres sense costes
Avorrir es camins sense asfaltar o mal asfaltats
Ensumar ses ombres una hora a la rodona
Distinguir diferents tipus de paparres i moscats i els seus
costums
Aprendre a castigar es cos
Formació de sa roada damunt es propi cos
Comprovar que s'aigua és el més important dels aliments
Un vocabulari nou i reduït : ses pipes, ses maniveles, es
crespells, es pinyons, es desarrollo, es marc, ses forques,...
Anar alerta a agafar "pájaras"
A fer ses feines del cos sense estar aturat
Se tendrà sempre present que la tasca es durà a terme amb
interdisciplinarietat.
.....
.... i altres coses que no s'aprenen a altra banda.

HORARI A SEGUIR DURANT LA SETMANA

Aixecar-se en sortir es sol i fer setanta Kms
Beranar i dinar. si lleu. a un lloc indeterminat
Fer setanta Kms. abans d'amagar-se es sol
Sopar i anar a dormir darrera una mata.

Nota . Veure gràfic adjunt

ES CABRUM

ITINERARI ADEQUAT
PELS PRINCIPIANTS

